DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAVA SEYRÜSEFER HİZMETLERİ EMNİYET YÖNETİM SİSTEMİ EL KİTABI

ONAY
ENES ÇAKMAK
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
VE
GENEL MÜDÜR

DOKÜMAN KODU	**:** HSSD.EYS.EL KİTABI
HAZIRLANMA TARİHİ	**:** 30.04.2007
REVİZYON TARİHİ	**:** 27.03.2026
REVİZYON NO	**:** 10.0

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

DOKÜMAN ONAYI

Hazırlayan	Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdürlüğü

	Ad Soyad	Ünvan	İmza	Tarih
Gözden Geçirenler	Binnur ŞAHİN	Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdür V.		26.03.2026
	M. Tolga DAĞDEVİREN	Hava Seyrüsefer Dairesi Başkan Yardımcısı		26.03.2026
	Sinan YILDIZ	Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanı		26.3.2026
Uygun Gören	Dr. Cengiz PAŞAOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür Yardımcısı		26.03.2026
Onaylayan	Enes ÇAKMAK	Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür		27.03.2026

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

DEĞİŞİKLİKLER

Versiyon Numarası	Tarih	Değiştirilen Sayfalar
0.0	30.04.2007	İlk Yayımlama
1.0	15.09.2011	Tüm Sayfalar
2.0	Bila Tarih	-
3.0	12.07.2017	Tüm Sayfalar
4.0	05.02.2018	Tüm Sayfalar
5.0	09.08.2018	Tüm Sayfalar
6.0	14.12.2018	Tüm Sayfalar
7.0	13.03.2023	1, 2, 3, 12, 13, 24, 25, 28, 40, 41, 42, 43, 47, 55, 57, 58
8.0	07.12.2023	Tüm Sayfalar
9.0	23.06.2025	2, 15,16, 27, 30
10.0	26.03.2026	17, 20, 21, 23, 26, 27

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1. GİRİŞ 8
1.1 Amaç 8
1.2 Kapsam 8
1.3 Tanımlar 9
1.4 Kısaltmalar 12
1.5 Temel Esaslar 13
BÖLÜM 2.HAVA SEYRÜSEFER HİZMETLERİ EMNİYET POLİTİKASI VE AMAÇLARI 14
2.1 Yönetimin Taahhüdü ve Sorumluluğu 14
2.2 Emniyet Politikası 14
2.3 Adil Kültür Politikası 16
2.4 Emniyet Amaçları 17
2.5 Emniyet Yönetim Sistemi Organizasyonu 17
2.5.1 EYS Faaliyetlerinin İşleyiş Şeması 19
2.5.2 Yeterlilik Kriterleri, Görev, Yetki ve Sorumluluklar 20
2.6 Acil Durum Planları 20
2.7 Emniyet Yönetim Sistemi Dokümantasyonu 21
BÖLÜM 3. EMNİYET RİSK YÖNETİMİ 22
3.1 Genel 22
3.2 Tehlike Tanımlama 22
3.3 Risk Değerlendirme ve Azaltma 22
BÖLÜM 4. EMNİYET VERİLERİ 23
4.1 Emniyet Verilerinin Toplanması 23
4.1.1 Zorunlu ve Gönüllü Raporlama 23
4.1.2 Kişiye Özel Raporlama 23
4.2 Emniyet Verilerinin İşlenmesi 23
4.3 Kayıtların Korunması 24
BÖLÜM 5. EMNİYET GÜVENCESİ 25
5.1 Emniyet Performansının Ölçülmesi ve İzlenmesi 25
5.1.1 Emniyet Performans Göstergeleri 25
5.1.1.1 Hava Trafik Hizmetleri Emniyet Performans Göstergeleri 25
5.1.1.2 Havacılık Bilgi Yönetimi Hizmetleri Emniyet Performans Göstergeleri 26
5.1.2 Emniyet Hedefleri 26
5.1.2.1 Hava Trafik Hizmetleri Emniyet Hedefleri 27
5.1.2.2 Havacılık Bilgi Yönetimi Hizmetleri Emniyet Hedefleri 27
5.2 Değişiklik Yönetimi 27
5.3 Emniyet Yönetim Sisteminin Sürekli İyileştirilmesi 28
BÖLÜM 6. EMNİYET ARTIRIMI 30
6.1 Emniyet Yönetim Sistemi Eğitimi 30
6.2 Emniyet Yönetim Sistemi İletişimi 30
REFERANSLAR 31

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Dünyada ve Ülkemizde her geçen gün artan hava trafiğine bağlı olarak ulusal ve uluslararası standartlarla belirlenmiş olan emniyet seviyelerinin sağlanması, sürdürülmesi ve iyileştirilmesine yönelik olarak mevcut veya potansiyel risklerin önceden belirlenmesi amacıyla sistematik bir Emniyet Yönetim Sistemi oluşturulması ve uygulanması gerekmektedir.

Hava Seyrüsefer Hizmetlerini doğrudan ya da dolaylı etkileyecek ATM/CNS sistemleri dâhil olmak üzere gerçekleştirilen sürekli yenileme ve düzenleme çalışmaları kapsamında emniyetin tesisini sağlamaya yönelik tedbirler alınmaktadır.

Bu kapsamda, ulusal ve uluslararası mevzuatlar doğrultusunda DHMİ Genel Müdürlüğü Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi oluşturulmuştur.

1.1 Amaç

DHMİ Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi El Kitabı ve Prosedürleri, Hava Seyrüsefer Hizmetleri ile ilgili emniyet konularını açık, kesin ve sistematik bir yaklaşımla ele alarak kabul edilebilir asgari risk çerçevesinde yürütülebilmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda gerekli ilkelerin belirlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda Emniyet Yönetim Sisteminin oluşturularak sürdürülebilirliğinin sağlanmasının yanı sıra Emniyet Yönetim Sistemi uygulama usul ve esaslarını belirlemektedir.

DHMİ Genel Müdürlüğü Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Politikası ve Adil Kültür Politikasının etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi El Kitabı ve Prosedürleri, Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı ilgili Şube Müdürlükleri ile koordineli bir şekilde Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

1.2 Kapsam

DHMİ Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi, El Kitabını, Politikaları, Prosedürleri, Formları ve Listeleri kapsar.

DHMİ Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi kapsamında hazırlanan tüm dokümanlar Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS Portalı'nda yer almaktadır.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi El Kitabı ve Prosedürlerinde geçen tanımlar ve kısaltmalar aşağıda belirtilmiştir.

1.3 Tanımlar

Adil Kültür: Bireylerin emniyetle ilgili temel bilgileri sağlamaları için teşvik edildiği, aynı zamanda kabul edilebilir ve kabul edilemez davranışlar arasındaki sınırın nerede çizilmesi gerektiği konusunda da net oldukları güven ortamını,

AIM Hizmeti: Ulusal/uluslararası hava seyrüseferinin emniyet, düzen, kalite ve etkinliğini artırmak için gerekli havacılık verilerinin/bilgilerinin sağlanması ve tüm taraflarla iş birliği içerisinde paylaşılmasından sorumlu olan AIM personelince verilen hizmeti,

Değerlendirme: Mühendislik, operasyonel karar ve/veya analiz yöntemlerine dayalı bir ölçümü,

Dış Hizmetler: ATM Hizmet Sağlayıcısının Emniyet Yönetim Sistemi kapsamına girmeyen, herhangi bir kuruluş tarafından sağlanan tüm maddi ve maddi olmayan malzeme ve hizmetleri,

Emniyet: Havacılık faaliyetleri veya hava aracı operasyonları ile ilgili risklerin kabul edilebilir bir seviyeye indirgenmesi ve kontrol edilmesini,

Emniyet Araştırması: Gerektiğinde iyileştirmeler önermek, mevcut faaliyetlerin emniyeti konusunda güvence sağlamak ve Emniyet Yönetim Sisteminin ilgili bölümlerine uygunluğunu teyit etmek için sistematik bir incelemeyi,

Emniyet Artırımı: Organizasyon içerisinde emniyetli çalışma için gerekli bir emniyet kültürü sağlamak amacıyla açıklanmış emniyet konularını içeren tanımlamayı,

Emniyet Başarısı: Kabul edilebilir veya tolere edilebilir bir emniyet seviyesine ulaşabilmek amacıyla uygulanan süreç ve/veya metotların sonucunu,

Emniyet Düzenleme Gerekliliği: Emniyet yeterliliğinin onaylanması sonucunu doğuracak emniyete ilişkin bir konunun düzenleyici tarafından resmi taahhüdünü,

Emniyet Güvencesi: Kabul edilebilir veya tolere edilebilir emniyet seviyesine ulaşabilmek için bir ürün, hizmet, organizasyon ya da sisteme yeterli güveni sağlayacak tüm planlı ve sistematik faaliyetleri,

Emniyet İzleme: Kabul edilebilir veya tolere edilebilir emniyetin sağlanıp sağlanmadığını tanımlayarak Hava Trafik Yönetim sistemini etkileyen değişiklikleri tespit etmek amacıyla yürütülen sistematik bir faaliyeti,

Emniyet Kayıtları: Emniyet garantisi sağlamak ve Emniyet Yönetim Sisteminin etkili bir şekilde yürütüldüğünü göstermek amacıyla temel oluşturan olaylar hakkındaki bilgiyi,

Emniyet Kültürü: Öğrenmenin, bilgilenmenin, raporlamanın teşvik edilmesinin, uyumlu ve adil olunmasının operasyonel emniyeti sağlayacağını ve geliştireceğini temel öğeler olarak kabul eden davranış biçimini,

Emniyet Performans Göstergesi: Performansın izlenmesi ve değerlendirilmesi için kullanılan veri tabanlı bir emniyet parametresini,

Emniyet Performans Hedefi: Belirli bir süre boyunca emniyet performansı göstergeleri için planlanan veya amaçlanan hedefi,

Emniyet Politikası: Kabul edilebilir veya tolere edilebilir emniyetin başarılması için organizasyonun temel yaklaşımının ifadesini,

Emniyet Seviyesi: Kabul edilebilir veya tolere edilebilir riskin takip edilen emniyete olan mesafesini gösteren düzeyi,

Emniyet Tetkikleri: Mevcut faaliyetlere ilişkin olarak emniyet garantisi sağlamak, Emniyet Yönetim Sisteminin uygulanabilir bölümlerine uygunluğunu doğrulamak ve gerekli görülen yerlerde ilerlemeleri tavsiye etmek amacıyla sistematik bir gözden geçirmeyi,

Emniyet Yönetimi: Asgari seviyede emniyet düzenleme gerekliliklerini karşılayacak yüksek emniyet performans güvenliğini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlerin idaresini,

Emniyet Yönetim Fonksiyonu: Etkin bir emniyet yönetim sisteminin geliştirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması için organizasyonel sorumluluğu olan idari bir fonksiyonu,

Emniyet Yönetim Sistemi: Kabul edilebilir veya tolere edilebilir emniyetin sağlanması amacıyla organizasyon tarafından yerine getirilen, emniyet yönetim faaliyetleri olarak tanımlanan sistematik ve kesin yaklaşımı,

Emniyet Yönetim Sistem Dokümantasyonu: Organizasyonların emniyet politikalarına göre hazırlanan, emniyet hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla geliştirilen emniyet yönetim sistemi dokümanlarının tamamını,

Genel Müdürlük: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nü,

Gizlilik: Gerektiğinde hava hadisesini rapor eden kişi ve hava hadisesi ile ilgili üçüncü tarafın kimliğini ortaya çıkarabilecek her türlü şahsi ve teknik detayların gizli tutularak deşifre olmasının engellenmesini,

Hava Sahası Yönetimi: Mevcut ve gelecekteki ihtiyaçların öngörülmesi ile hava sahasının en etkin şekilde kullanılmasını sağlayacak hava trafik yönetim aktivitesini,

Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı: Hava Seyrüsefer Hizmetlerini sağlamakla sorumlu kuruluş olarak DHMİ Genel Müdürlüğü'nü,

Hava Trafik Kontrol Hizmeti: Hava araçlarının manevra sahası üzerinde veya uçuşun herhangi bir safhasında birbirleriyle ve manialarla çarpışmalarını önlemek, hızlı ve düzenli bir hava trafik akışını sağlamak amacıyla Hava Trafik Kontrolörlerince verilen hizmeti,

Risk: Tehlikenin neden olduğu zararlı etkinin oluşum sıklığı ile bu zararlı etkinin şiddetinin kombinasyonunu,

Risk Azaltması: Zarara yol açan bir tehlikeyi önlemek veya kontrol altına almak ve riskin kabul edilebilir veya tolere edilebilir seviyeye indirgemek amacıyla alınmış önlemleri,

Risk Değerlendirmesi: Tespit edilen ya da algılanan riskin kabul edilebilir veya tolere edilebilir bir seviyeye indirgenmesi için yapılan değerlendirmeyi,

Sistem: Bir işlevi yerine getirebilmek amacıyla bir araya getirilmiş insan kaynakları, prosedürler ve fiziksel bileşenlerin kombinasyonunu,

Tehlike: Herhangi bir hava aracı olayına veya kazasına sebebiyet verme ya da tetikleyici olma potansiyeline sahip olan herhangi bir durum veya nesneyi ifade eder.

1.4 Kısaltmalar

AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network (Havacılık Sabit Haberleşme Ağı)
AIC	Aeronautical Information Circular (Havacılık Bilgi Genelgesi)
AIM	Aeronautical Information Management (Havacılık Bilgi Yönetimi)
AIP	Aeronautical Information Publication (Havacılık Bilgi Yayını)
AIRAC	Aeronautical Information Regulation and Control (Havacılık Bilgi Düzenleme ve Kontrol)
AMDT	Amendment (Düzeltme)
AMHS	Aeronautical Message Handling System (Havacılık Mesaj İşleme Sistemi)
ATC	Air Traffic Control (Hava Trafik Kontrol)
ATCO	Air Traffic Controller (Hava Trafik Kontrolörü)
ATM	Air Traffic Management (Hava Trafik Yönetimi)
ATM/CNS	Air Traffic Management/Communication, Navigation and Surveillance (Hava Trafik Yönetimi/Haberleşme, Seyrüsefer ve Gözetim)
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization (Sivil Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcıları Organizasyonu)
CFIT	Controlled Flight Into Terrain (Kontrollü Uçuşta Yere Çarpma)
CIDIN	Common ICAO Data Interchange Network (ICAO Ortak Veri Değişim Ağı)
DHMİ	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
ESARR	EUROCONTROL Safety Regulatory Requirement (EUROCONTROL Emniyet Düzenleme Gerekliliği)
EUROCONTROL	European Organisation for the Safety of Air Navigation (Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı)
EYS	Emniyet Yönetim Sistemi
FIC	Flight Information Centre (Uçuş Bilgi Merkezi)
GEN	General (AIP) (Genel (AIP))
HSS	Hava Seyrüsefer
HSSD	Hava Seyrüsefer Dairesi
HTKM	Hava Trafik Kontrol Merkezi
ICAO	International Civil Aviation Organization (Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı)
KEYS	Kurumsal Entegre Yönetim Sistemi
NOTAM	Notice to Airmen (Havacılara Duyuru)
OEK	Organizasyon El Kitabı
SHGM	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
SHT	Sivil Havacılık Talimatı
SHY	Sivil Havacılık Yönetmeliği
SMS	Safety Management System (Emniyet Yönetim Sistemi)
SNOWTAM	Snow NOTAM (Kar NOTAM'ı)
SUP	Supplement (AIP Supplement) (Ek (AIP Eki))

1.5 Temel Esaslar

1. Hava Seyrüsefer Hizmetleri kapsamında gerçekleştirilen tüm faaliyetlerde emniyet birinci öncelik olarak tanımlanır.
2. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi, kabul edilebilir veya tolere edilebilir emniyet seviyesinin asgari gereklilikle karşılanması amacıyla sistematik ve kesin bir metodoloji ile yürütülür.
3. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi verilen hizmete dair tüm organizasyon gerekliliklerini karşılayabilecek, temel emniyet standartlarına göre belirlenmiş yönetsel süreç ve uygulamalardan oluşan bir yapıdadır.
4. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinin kaliteli, emniyetli ve uluslararası standartlara uygun şekilde yürütülebilmesi için emniyetin kabul edilebilir seviyelerde tutulması amaçlanır.
5. Hava Seyrüsefer Hizmetlerine yönelik yürürlükteki her türlü mevzuat, kural ve uygulama öncelikle potansiyel risklerin öngörülmesi, önlenmesi veya azaltılması amacına yönelik olarak yorumlanır ve bu amaçla kullanılır.
6. Hava Seyrüsefer Hizmetlerini doğrudan ya da dolaylı etkileyecek ATM/CNS sistemleri dahil olmak üzere gerçekleştirilen sürekli yenileme ve düzenleme çalışmaları kapsamında, ortaya çıkacak potansiyel risklerin önceden belirlenmesiyle hava seyrüsefer emniyetinin tesisini sağlamaya yönelik tedbirler alınır.
7. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi, hata ve ihlallerden kaçınarak üst yönetimin desteği ile uyum içinde kazalardan, ciddi olaylardan, tehlikelerden, kötü bir sonuca neden olan veya olabilecek etkenlerden uzak ya da muaf olma durumunu sağlamaya yöneliktir.
8. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sisteminin başarısı her şeyden önce pozitif bir emniyet kültürünün oluşturulmasına ve geliştirilmesine bağlıdır.
9. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi, sıkı kontrol ve cezalandırıcı bir yaklaşım yerine hizmet süreçlerinde emniyetin artırılmasına önem verilmesi ve çalışanlar arasında emniyet bilincinin yaygınlaştırılması esasına dayanır.
10. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi içerisinde yer alan personelin emniyet ile ilgili sorumlulukları belirlenir ve Kuruluşun üst düzey yöneticileri de organizasyonun emniyet performansına ilişkin sorumluluklarını yerine getirir.
11. Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS kapsamında yer alan tüm personel bir hava aracı kazası veya hava hadisesi yaşanmasına yol açabilecek ATM kaynaklı etkenlerin kabul edilebilir emniyet seviyesine indirgenmesinin sağlanmasından sorumludur.
12. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi uygulamalarına, gerek görülmesi halinde ilgili tüm birimler ortak olarak katılır, EYS çatısı altında belirlenmiş yöntem ve prosedürleri takip ederek Hava Seyrüsefer Hizmetlerinin etkinliğine yardımcı olur.
13. Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sisteminin başarılı bir şekilde oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi ve sonuç olarak sistemin başarısı için her kademede gerekli idari, teknik ve operasyonel önlemler alınır.

BÖLÜM 2.HAVA SEYRÜSEFER HİZMETLERİ EMNİYET POLİTİKASI VE AMAÇLARI

2.1 Yönetimin Taahhüdü ve Sorumluluğu

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürü, EYS'nin oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi ve devamlılığının sağlanmasında en üst düzeyde sorumluluğa sahiptir ve bu konuda taahhütte bulunur.

Üst yönetim etkin bir EYS'nin geliştirilmesi ve muhafaza edilmesinin sağlanmasında yetkilidir.

Üst yönetim, EYS içerisindeki rolünün önemine haiz olmasının yanı sıra etkin bir EYS'nin geliştirilmesi ve sürdürülmesi için gerekli kaynakların kullanılması da dâhil olmak üzere sisteme tam destek verir.

Emniyet ve Adil Kültür Politikaları, EYS'nin oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi ve devamlılığının sağlanmasında en üst düzeyde sorumluluğa sahip Kuruluşumuz Genel Müdürü tarafından imzalanır.

Emniyet ve Adil Kültür Politikaları, Kuruluşumuzun Hava Seyrüsefer Hizmetlerinin emniyetine ilişkin yaklaşımını ortaya koymaktadır. Emniyet ve Adil Kültür Politikaları, Kuruluşumuz web sitesinde ve Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS Portalı'nda yayınlanmakta olup tüm personel tarafından ulaşılabilmesi sağlanır.

Emniyet Politikası, her yıl toplanan Emniyet Komisyonlarında gözden geçirilmekle birlikte, Kuruluşumuz bünyesinde meydana gelen önemli organizasyonel değişiklikler dâhil olmak üzere gerekli görülen durumlarda güncellenir.

2.2 Emniyet Politikası

Uçuş emniyeti, can ve mal güvenliği açısından sivil havacılık sektörünün kilit görev alanlarından olan hava seyrüsefer hizmetlerinde bütünlük ve doğrudan müdahale ile önleyici ve düzeltici tedbirlerin zamanında alınması esastır.

Ülkemizin ve Kuruluşumuzun gerek ulusal gerekse uluslararası yükümlülüklerinin belirlenmiş kriterlere uygun olarak, zamanında ve doğru bir şekilde yerine getirilmesi ancak bu yöntemle sağlanabilir.

Bu nedenle; Hava Seyrüsefer Hizmetleri personelinin seçiminin yanı sıra yetiştirilmesi, lisanslandırma ve geçerli derecelerinin devamlılığının sağlanması, her türlü hava seyrüsefer teknik altyapısı, hava sahası planlama ve hava sahası yönetimi ile stratejik ve taktik düzey operasyonel faaliyetler hava seyrüsefer hizmet bütünlüğü içerisinde yer alır.

Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı, hizmetlerin ifasında uçuş emniyeti, can ve mal güvenliği temel hedefi doğrultusunda her türlü potansiyel emniyet risklerinin bertaraf edilmesini sağlamayı birincil görev olarak dikkate alır.

Amacımız; Kuruluşumuzca sağlanan Hava Seyrüsefer Hizmetlerine ilişkin emniyet performansını artırmak için sürekli olarak çalışmak ve bir hava aracı kazasına neden olabilecek riskleri mümkün olduğunca asgari seviyeye indirgemektir.

Bu amaç doğrultusunda;

- Emniyeti birincil öncelik olarak tanımlayan,
- Emniyete ilişkin sorumlulukları açık ve net bir şekilde ortaya koyan/tanımlayan,
- Tüm personelde emniyet bilinci ve farkındalık yaratan,
- Ulusal/uluslararası havacılık standartlarının karşılanması için çaba sarf eden,
- Tüm personelin verilen hizmetin ifasında emniyete ilişkin karşılaşılan veya ortaya çıkabilecek sorunları rapor etmesini teşvik eden,
- Mevcut mevzuatlarda yer alan hükümler doğrultusunda gönüllü raporlamayı teşvik eden,
- Personelin kasıtlı ihmali veya görevini kötüye kullanması sonucu yıkıcı/zararlı sonuçlar doğurabilecek davranışlarının tolere edilmeyeceği, ancak yerine getirmekte olduğu hizmette mesleki bilgi ve tecrübesinin yeterliliğine bağlı olarak ortaya çıkabilecek hatalarından dolayı cezalandırılmayacağı bir adil kültür anlayışının yaygınlaştırılmasını teşvik eden,
- Tüm emniyet standart ve gereklilikleriyle uyumlu,
- Emniyete ilişkin bilgi/veri alışverişini destekleyen,
- Emniyet performansını gerçekçi amaç ve hedeflere göre belirleyen ve ölçen,
- Emniyet performansını sürekli iyileştirmeyi hedefleyen

Emniyet Yönetim Sistemi benimsenmektedir.

Üst yönetim olarak taahhüdümüz;

- Emniyet kültürünü yaygınlaştırmak,
- Tüm personelin emniyete ilişkin yeterliliklerinin sürdürülmesini sağlamak,
- Emniyet Yönetim Sisteminin uygulanması ve sürdürülmesi için gerekli kaynakları sağlamak,
- Emniyet Yönetim Sistemine ilişkin kaydedilen gelişmeleri ve yenilikleri düzenli olarak gözden geçirmek,
- Emniyet hedeflerine ulaşılması bakımından önem arz eden gerekli düzenlemelerin yapılmasına azami destek sağlamaktır.

2.3 Adil Kültür Politikası

Türkiye Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı olarak Kuruluşumuzca, personelin kasıtlı ihmali veya görevini kötüye kullanması sonucu yıkıcı/ zararlı sonuçlar doğurabilecek davranışlarının tolere edilmeyeceği ancak, yerine getirmekte olduğu hizmette mesleki bilgi ve tecrübesinin yeterliliğine bağlı olarak ortaya çıkabilecek hatalarından dolayı cezalandırılmayacağı bir adil kültür anlayışı benimsenmektedir.

Kuruluşumuz en yüksek emniyet standartlarının sağlanmasını taahhüt etmekte olup bu amaçla yerine getirilen hizmetlerin emniyetli bir şekilde sürdürülmesini teminen tüm kaza, hadise, olay ve potansiyel risk taşıyan unsurların herhangi bir çekince veya tereddüte mahal vermeden raporlanması gerekmektedir.

Bu sebeple tüm Hava Seyrüsefer Hizmet personeli emniyete ilişkin hususları rapor etmekle yükümlüdür. Raporlamanın temel amacı, herhangi bir kişiyi suçlamak değil, risk değerlendirmesinde bulunmak ve kaza/hadise yaşanmasının önüne geçmektir.

Yasal olmayan bir davranış, kasıtlı ihmal veya görevini kötüye kullanma ile kural veya prosedürlerin uygulanmasının kasti olarak reddedilmesi durumu yok ise, emniyeti olumsuz yönde etkilediği/etkileyebileceği değerlendirilen bir durumu ortaya çıkaran personele karşı herhangi bir olumsuz işlem tesis edilmeyecektir.

Hizmetin emniyetinin sağlanması en temel görevlerin başında gelmekte olup operasyonel risklerin kabul edilebilir seviyede tutulması için gereken tüm katkıların sağlanması önem arz etmektedir. Bu hedefi gerçekleştirebilmenin en iyi yolunun da emniyet konularının rapor edilmesi olduğu açıktır. Adil Kültür raporlama kültürünün oluşmasının başarılmasındaki en iyi yol olmasının yanı sıra Emniyet Politikamızı da desteklemektedir.

2.4 Emniyet Amaçları

1. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinde emniyeti etkileyebilecek tüm süreçlere ilişkin emniyet verilerinin toplanarak işlenmesini ve emniyet bilgilerine dönüştürülmesini sağlamak,
2. Hava Seyrüsefer Hizmetleri emniyet performansını ölçmek, izlemek ve sürekli iyileştirmek,
3. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinde emniyeti etkileyebilecek tüm süreçlere ilişkin mevcut ve potansiyel emniyet risklerinin azaltılarak kabul edilebilir seviyeye indirgenmesini sağlamak,
4. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinde bir hava aracı kazasına neden olabilecek riskleri asgari seviyeye indirgemek,
5. Hava Seyrüsefer Hizmetleri faaliyetlerinde belirlenen emniyet seviyesine ulaşmak için düzenli kontrollerin yapılmasını sağlayarak sistemde iyileştirmeler yapmak,
6. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinde proaktif bir yaklaşımla potansiyel riskleri tespit edip, düzeltici/önleyici tedbirlerin zamanında alınmasını sağlamak,
7. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinde pozitif emniyet kültürünü (adil kültür, raporlama kültürü, bilgilenme kültürü, öğrenme kültürü ve esnek kültür) geliştirmek ve iyileştirmek,
8. Tüm personelin emniyeti artıracak önlemleri düşünen, uygulayan, kuralları içtenlikle yerine getiren davranışları benimsemesini sağlamak,
9. EYS ile ilgili belirlenen amaçların tüm Hava Seyrüsefer Hizmetleri personelince benimsenmesi ve emniyetin artırılması için eğitim, seminer gibi faaliyetler düzenlemek,
10. Tüm personelin EYS içeriğinden, önemli emniyet bilgi ve değişikliklerinden haberdar olmasını sağlamaya yönelik emniyet iletişimini artırmak.

2.5 Emniyet Yönetim Sistemi Organizasyonu

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi'nin organizasyonu, benimsetilmesi, yaygınlaştırılması ve buna ilişkin sürdürülen faaliyetlerin koordinasyonundan Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdürlüğü sorumludur.

Emniyet Yönetim Sisteminin daha etkin ve verimli bir hale getirilmesi amacıyla EYS faaliyetlerini yürütmek üzere; HTKM Başmüdürlüğü ve Havalimanı Başmüdürlük/Müdürlükleri Hava Seyrüsefer Hizmet Birimlerinde Emniyet Yönetim Sistem Sorumlusu ve Yardımcıları belirlenmiştir.

Emniyet Yönetim Sistem Sorumlusu ve Yardımcısı olarak görev yapan personelin mücbir sebepler dışında görevlerinin değiştirilmemesi; zorunlu hallerde görevlendirme değişikliği yapılmasının gerekli görülmesi durumunda ise, talebin gerekçesiyle birlikte Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı'nın onayına sunulması gerekmektedir.

EYS organizasyonunun diğer bir unsuru ise emniyet komisyonlarıdır. Bu komisyonlar, Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı bünyesinde "Emniyet Komisyonu" ve HTKM Başmüdürlüğü ile Havalimanı Başmüdürlük/Müdürlükleri'nde ise "Mahalli Emniyet Komisyonları" şeklinde oluşturulmuştur.

Emniyet Yönetim Sistemi Organizasyonunun tüm detayları "Emniyet Komisyonu ve Mahalli Emniyet Komisyonları Prosedürü (PRO. HSSD. EYS. 003)"nde yer almaktadır.

2.5.1 EYS Faaliyetlerinin İşleyiş Şeması

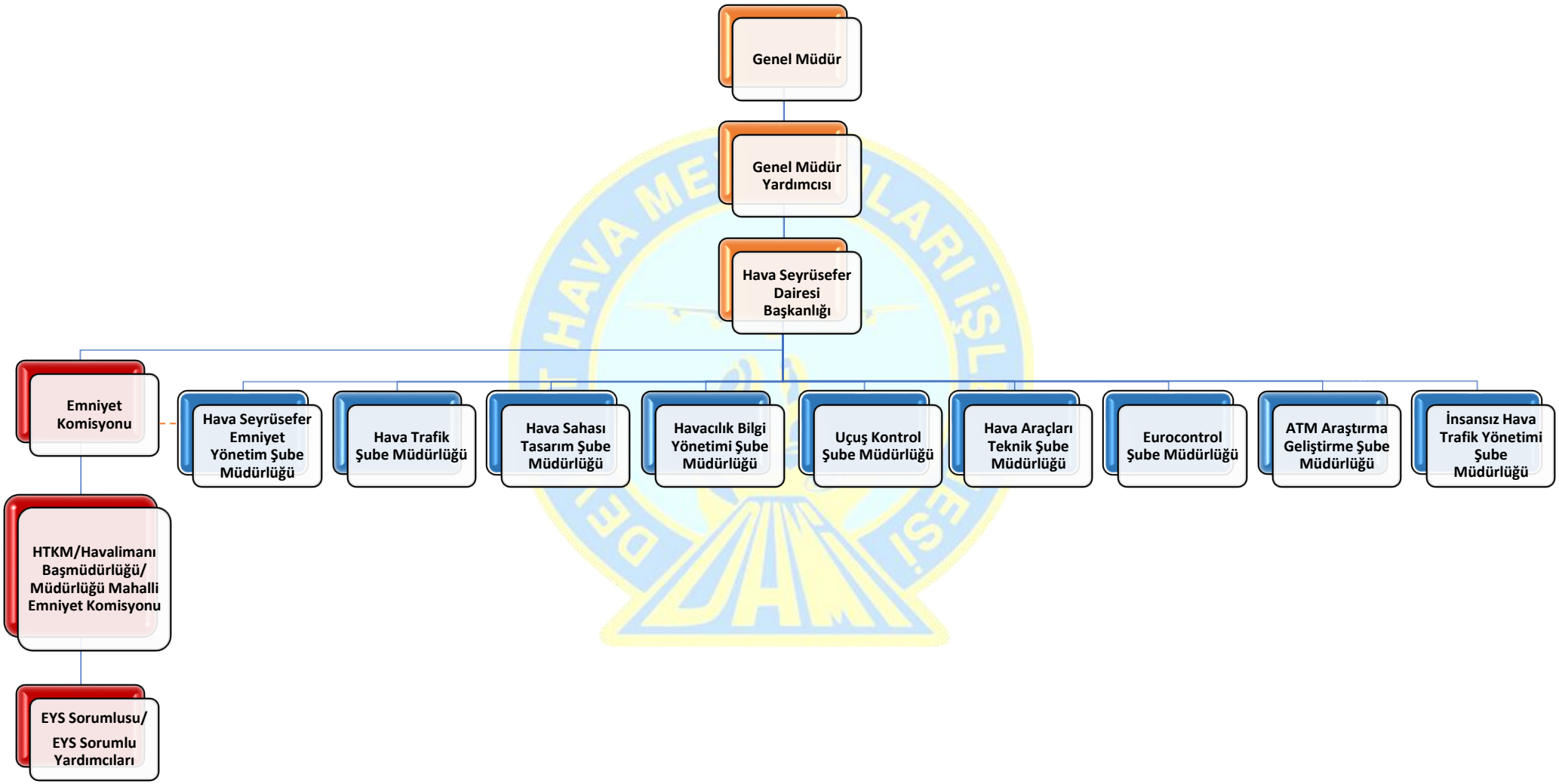

2.5.2 Yeterlilik Kriterleri, Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi içerisinde yer alan personelin görevini yerine getirirken emniyet sorumluluğunu alması ve her kademedeki yöneticinin de emniyet performansına ilişkin sorumluluğunu yerine getirmesi beklenir.

EYS faaliyetleri içerisinde güçlü bir emniyet kültürünün oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi, sürekliliğin sağlanması tüm Hava Seyrüsefer Hizmetleri personelinin görevi olup, görevlerini emniyetli bir şekilde sürdürmesine potansiyel risk oluşturabileceği değerlendirilen durumlarla ilgili olarak EYS kapsamında düzeltici/önleyici faaliyetlerin başlatılmasını sağlamaktan sorumludur.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri personelinin seçimi ile birlikte her türlü eğitim, lisans ve derecelerin muhafazası açısından yerine getirilmesi zorunluluk arz eden mesleki faaliyetler hizmetin ayrılmaz bir parçası olarak bütünlük içerisinde "Hava Trafik Kontrol Hizmetleri Personeli Lisans ve Derecelendirme Yönetmeliği (SHY-ATCO)" ve "Havacılık Bilgi Yönetimi Personeli Lisans ve Derecelendirme Yönetmeliği (SHY 65-07)" ile yürütülmektedir.

Bu doğrultuda, Hava Seyrüsefer Hizmet birimlerinde görev yapmakta olan tüm personelin yeterlilik kriterleri, görev, yetki ve sorumlulukları tanımlanmış olup "Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Organizasyon El Kitabı (SSD.OEK)"nda yer almaktadır.

2.6 Acil Durum Planları

1. ICAO Annex-14'e göre her bir havaalanında "Havaalanı Acil Durum Planı" olmak zorundadır. Bu kapsamda HTKM Başmüdürlüğü ve Havalimanları Başmüdürlükleri/Müdürlükleri için "Havaalanı Acil Durum Planları" hazırlanmış olup DHMİ KEYS (Kurumsal Entegre Yönetim Sistemi) üzerinden ilgili tüm birimlerin erişimine açıktır. Havaalanı Acil Durum Planlarına yönelik olarak ilgili tüm birimlerle gerekli koordinasyon sağlanmakta, ayrıca Kuruluşumuzca acil durumlarda uygulanacak prosedürlere yönelik olarak belirli periyotlarla tatbikatlar yapılmaktadır.

2. Acil ve beklenmedik durumlarda hizmetin kesintiye uğratılmadan emniyetli bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla takip edilmesi gerekli usuller geliştirilmiş olup bu kapsamda hazırlanan;

   - Hava Trafik Kontrol Hizmetinde Acil veya Beklenmedik Durumlar Rehberi
   - AIM Hizmetleri Olağanüstü-Acil Durum Talimatı (HSSD. EN. TLM. 031)

   DHMİ Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Web sitesi ve DHMİ KEYS üzerinden ilgili tüm birimlerin erişimine açıktır.

3. Hava Seyrüsefer Hizmetlerinin yerine getirilmesi için kullanılan ATM sistemleri acil ve beklenmedik durumlara karşı yedeklenmektedir. Bu kapsamda hazırlanmış olan beklenmedik durum planları (contingency plans), ilgili ATC Ünitelerinde muhafaza edilmektedir. ATM sistemleri ve yedeklerinin güvenilirliği ilgili birimler tarafından kontrol edilmekte, düzenli olarak bakımı yapılmakta ve sistemlerin performansı takip edilmektedir.

2.7 Emniyet Yönetim Sistemi Dokümantasyonu

Kuruluşumuz Hava Seyrüsefer Hizmetleri için Emniyet Yönetim Sistemi oluşturulmuş ve bu kapsamda ulusal ve uluslararası sivil havacılık kuruluşlarının standart ve tavsiye edilen uygulamaları doğrultusunda "Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi El Kitabı" ve sistemin işleyiş detaylarını belirleyen EYS Prosedürleri dokümante edilmiştir.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi El Kitabı ve EYS Prosedürleri, sistemin kurulum/işletim sürecinin tanımlanmasını ve Hava Seyrüsefer Hizmetlerinin yerine getirilmesinde ortaya çıkan tehlikeli durumların sistematik olarak kayıt altına alınmasını gerektirmektedir.

Bu kapsamda;

- Emniyet Politikası ve Amaçları belirlenmiştir.
- Emniyet Yönetim Sistemine ilişkin usul ve esaslar tanımlanmıştır.
- Emniyet Yönetim Sistemi kapsamında görev ve sorumluluklar belirlenmiştir.
- Emniyet Yönetim Sistemine ilişkin gereklilikler yerine getirilmektedir.

Emniyet Yönetim Sistemi kapsamında hazırlanan bilgi ve belgeler DHMİ Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Web Sitesi ve Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS Portalı üzerinden ilgili personelin erişimine sunulmuştur.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi rutin olarak yılda bir kez, ayrıca verilen hizmetin emniyetini etkileyeceğinin değerlendirildiği durumlarda yeniden gözden geçirilir.

Emniyet Yönetim Sistemi Dokümantasyonunun tüm detayları "Doküman Oluşturma, Güncelleme, Kayıt ve Kontrolü Prosedürü (PRO. HSSD. EYS. 001)"nde yer almaktadır.

BÖLÜM 3. EMNİYET RİSK YÖNETİMİ

3.1 Genel

Ülkemizin ve Kuruluşumuzun gerek ulusal gerekse uluslararası yükümlülüklerinin belirlenmiş kriterlere uygun olarak ve zamanında yerine getirildiğinin teyidi; önceden planlanmış, sistematik bir yaklaşıma dayalı risk yönetim esasları doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetlerle sağlanmaktadır.

Benzer şekilde, her türlü hava seyrüsefer teknik altyapısı, hava sahası planlaması ve yönetimi ile stratejik ve taktiksel düzey operasyonel faaliyetler de hizmet bütünlüğü içinde yer alan uçuş emniyeti, can ve mal güvenliği ile doğrudan ilgili hususlar olup, Kuruluşumuzda bu faaliyetler Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığınca yürütülmektedir.

Emniyet Risk Yönetimine ait tüm detaylar "Tehlike Tanımlama, Risk Değerlendirme ve Azaltma Prosedürü (PRO. HSSD. EYS. 004)"nde yer almaktadır.

3.2 Tehlike Tanımlama

Tehlike, herhangi bir hava aracı olayına veya kazasına sebebiyet verme ya da tetikleyici olma potansiyeline sahip olan herhangi bir durum veya nesneyi ifade eder.

Tehlike tanımlama, risk yönetiminin ilk ve en önemli adımıdır. EYS'nin başarısının artması için her kademede yer alan personelin tehlike tanımlama faaliyetlerine katılması beklenmektedir.

3.3 Risk Değerlendirme ve Azaltma

EYS'nin etkin bir şekilde yönetilebilmesi için; Hava Seyrüsefer Hizmetleri içerisinde yer alan tehlike ve risklerin sistematik olarak tanımlanması, değerlendirilmesi ve kabul edilebilir bir seviyeye indirgenmesi gerekmektedir.

Hava Seyrüsefer Hizmet birimlerinde verilen hizmetin emniyetini, can ve mal güvenliğini tehdit edebileceği değerlendirilen tehlikeli bir durumun olması halinde, aşağıda belirtilen adımlar izlenerek "HSS Hizmetleri EYS Tehlike Analiz Formu (FRM. HSSD. EYS. 005)" aracılığıyla tehlike analizi ve risk değerlendirmesi yapılır.

Tespit edilen risklerin azaltılması ve kabul edilebilir/tolere edilebilir bir seviyeye indirgenmesi amacıyla alınacak önlemler Mahalli Emniyet Komisyonlarında görüşülür ve bu doğrultuda yerine getirilmesi gerekli faaliyetlere ilişkin kararlar alınır.

Hava Trafik Hizmetleri için hazırlanmış olan Risk Değerlendirme ve Azaltma Tabloları, "Tehlike Tanımlama Risk Değerlendirme ve Azaltma Prosedürü (PRO. HSSD. EYS. 004)"nde yer almaktadır.

AIM Hizmetleri için hazırlanmış olan Risk Değerlendirme ve Azaltma Tabloları, "Tehlike Tanımlama Risk Değerlendirme ve Azaltma Prosedürü (PRO. HSSD. EYS. 004)"nde yer almaktadır.

BÖLÜM 4. EMNİYET VERİLERİ

EYS'nin etkin olarak yürütülebilmesi için Hava Seyrüsefer Hizmetleri faaliyetlerine ilişkin "Emniyet Verilerinin Toplanması, İşlenmesi ve Kayıtların Korunması Prosedürü (PRO. HSSD. EYS. 006)" oluşturulmuştur.

4.1 Emniyet Verilerinin Toplanması

EYS'nin işletilmesi için nitel ya da nicel tüm gerekli verilerin kaynaklardan toplanması son derece önem arz etmektedir. Bu kapsamda "Tehlike Tanımlama Risk Değerlendirme ve Azaltma Prosedürü (PRO.HSSD.EYS.004)"nde belirtilen kaynaklardan elde edilen veriler değerlendirilerek emniyeti etkileyen olay ve tehlikeli durumlara ilişkin analizler yapılır.

4.1.1 Zorunlu ve Gönüllü Raporlama

Türk Hava Sahasında ve Havalimanlarında rapor edilmesi zorunlu olan ATS Bağlantılı Olaylar "Hava Trafik Hizmetleri ile Bağlantılı Emniyet Olaylarının Rapor Edilmesi ve Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik (SHY 65-02)" Ek-A'da yer almaktadır.

Zorunlu raporlamada olduğu gibi gönüllü raporlama yoluyla alınan raporlar da Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı tarafından değerlendirilir.

Hava Seyrüsefer Hizmetlerinde görev yapan tüm personel emniyeti etkileyen veya etkileyebileceği değerlendirilen tehlikeli durumlar için gönüllü bildirim yapması hususunda teşvik edilir.

Zorunlu Raporlama ile ilgili tüm detaylar "PRO.HSSD.EYS.008 Hava Trafik Hizmetleri ile Bağlantılı Emniyet Olaylarının Raporlanması ve Değerlendirilmesi Prosedürü"nde yer almaktadır.

4.1.2 Kişiye Özel Raporlama

"HSS Hizmetleri Kişiye Özel Raporlama Formu (COREFORM) (FRM.HSSD.EYS.003)" ile alınan bildirimler Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdürlüğü tarafından incelenir.

"4.1.1 Zorunlu ve Gönüllü Raporlama" bölümünde belirtilen hususların haricinde yapılmış olan bildirimin içeriği doğrultusunda, ilgili Müdürlük/Müdürlükler ile gerekli koordine kurularak düzeltici/önleyici faaliyetlerin yerine getirilmesi sağlanır ve kurulan koordine neticesinde bildirimde bulunan personele Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdürlüğü tarafından değerlendirme sonucu iletilir.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri için hazırlanmış olan "HSS Hizmetleri Kişiye Özel Raporlama Formu (COREFORM) (FRM.HSSD.EYS.003)"na Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS Portalı üzerinden ulaşılabilmekte ve doldurulabilmektedir.

4.2 Emniyet Verilerinin İşlenmesi

Verilerin uygun kaynaklardan toplanmasının ardından analiz çalışması yapılır ve bu sayede emniyeti artırmak için gereken bilgiye ulaşılır.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS kapsamında toplanan veriler analiz edilirken kullanılacak yöntemler, bildirime neden olan olayların değişik faktörlere göre gruplandırılması ve uygun analiz yöntemleri kullanılarak anlamlandırılmasına dayalıdır.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS kapsamında yapılan veri analizi sonuçları, gerçekleştirilecek tehlike analizleri ve dolayısıyla düzeltici/önleyici faaliyetlere ilişkin alınacak kararlarda kullanılır.

4.3 Kayıtların Korunması

Emniyete konu faaliyetlerin etkin bir şekilde yönetilebilmesi için EYS çalışmalarının belirli bir sistem içerisinde kayıt altına alınması gerekmektedir.

Rapor edilmiş herhangi bir hava hadisesinin incelenip değerlendirilmesine kaynak teşkil edecek tüm bilgi ve belgeler ilgili ATC Ünitesi ve Genel Müdürlük tarafından kayıt altına alınır.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi uygulamaları dahilinde emniyetin garanti altına alınması amacıyla tüm kayıtlar, “Doküman Oluşturma, Güncelleme, Kayıt ve Kontrolü Prosedürü (PRO.HSSD.EYS.001)” esaslarına göre saklanır/arşivlenir.

BÖLÜM 5. EMNİYET GÜVENCESİ

5.1 Emniyet Performansının Ölçülmesi ve İzlenmesi

Emniyet performansının gelecekte nasıl bir eğilim içinde olacağını önceden başarıyla kestirmek proaktif emniyet yönetim yaklaşımı açısından son derece değerlidir. Geleceğe dönük yeni emniyet performans amaç ve hedeflerini belirleyebilmek için mevcut ve geçmişteki performans seviyesini bilmek önem arz etmekte olup emniyet performansının ölçülmesi emniyet artırımı için gereklidir.

Ölçüm sayesinde elde edilecek geri bildirimler ve çıkartılan dersler yönetimin etkili kararlar almasına ve emniyeti artırmasına katkı sağlar. Ayrıca çalışanların emniyet performansı hakkında bilgi sahibi olmaları emniyet farkındalığının artmasına ve pozitif emniyet kültürünün güçlendirilmesine yardımcı olur.

5.1.1 Emniyet Performans Göstergeleri

Kuruluşumuz Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi uygulamaları dâhilinde yerine getirilmekte olan hizmet için sayısal emniyet performans göstergeleri belirlenir.

Hava Trafik Hizmetleri için önceki yıllarda rapor edilmiş ve değerlendirmesi tamamlanmış hava hadise verilerinin toplamı göz önünde bulundurularak emniyet performans alanları ve bu alanlara ilişkin rakamsal değerler tespit edilir.

Emniyet performans göstergeleri önceki yıllarda rapor edilmiş ve değerlendirilmiş toplam hava hadise verilerine göre hesaplanmış olduğundan, her yıl yaşanan ortalama trafik artışı da göz önünde bulundurularak bir sonraki yıl elde edilen verilerle kıyaslanır.

Yapılan kıyaslama neticesinde emniyet performans gösterge değerlerinde yaşanabilecek herhangi bir sapma durumunda (ATM kaynaklı hadiselerde) gerekli emniyet seviyelerine tekrar ulaşılabilmesi amacıyla düzeltici/önleyici tedbirler alınır.

5.1.1.1 Hava Trafik Hizmetleri Emniyet Performans Göstergeleri

Kategori	Göstergeler	Ölçüm
Yakın Geçme Hadiseleri	Havada Yaşanan Yakın Geçme Hadise Sayısı	100.000 hava aracı hareketinde 5,25 ya da az olması
	Yerde Yaşanan Hadise Sayısı (Pist ihlali olmayan)	100.000 hava aracı hareketinde 1,50 ya da az olması
Pist İhlali (Uçak, Araç, İnsan)	Pist İhlali Sayısı	100.000 hava aracı hareketinde 3,25 ya da az olması
CFIT	CFIT Sayısı	100.000 hava aracı hareketinde 0,75 ya da az olması

Not: *Havada yaşanan yakın geçme hadiseleri Ayırma Kaybı, Yetersiz Ayırma, İrtifa Sapması, Hava Sahası İhlali alt emniyet gruplarını içermekte olup, söz konusu emniyet performans gösterge değerleri önceki yıllarda rapor edilmiş hadise verilerinin toplamına dayanılarak elde edilmiştir.*

5.1.1.2 Havacılık Bilgi Yönetimi Hizmetleri Emniyet Performans Göstergeleri

Emniyet Performans Göstergesi	İzleme Periyodu
AIRAC tarihine uygun yayınlanan Havacılık Bilgi Yayını (AIP) oranı	Aylık
Çok ciddi/ciddi hava hadisesine neden olan hatalı Havacılık Bilgi Yayını (AIP) oranı	6 Ay
NOTAM/SNOWTAM'ların zamanında yayınlanma oranı	6 Ay
Çok ciddi/ciddi hava hadisesine neden olan hatalı NOTAM/SNOWTAM oranı	6 Ay
AIS Portal üzerinden sunulan uçuş planlarının zamanında yayınlanma oranı	Yıllık
Çok ciddi/ciddi hava hadisesine neden olan hatalı FPL oranı	Yıllık
Çok ciddi/ciddi hava hadisesine neden olan permisiz uçuş oranı	Yıllık
Çok ciddi/ciddi hava hadisesine neden olan hatalı permi oranı	Yıllık
Dhmionline'da yer alan uçuş durdurma/açma/terkin bilgilerinin zamanında dağıtım oranı	Yıllık
Kaza/kırım başına zamanında yapılan işlemlerin oranı	Yıllık
Çok ciddi/ciddi hava hadisesine neden olan hatalı routing işlem oranı	Yıllık

5.1.2 Emniyet Hedefleri

Kuruluşumuz, bir hava aracı kazası ve/veya hava hadisesine etki eden ATM kaynaklı etkenlerin mümkün olduğunca asgari seviyeye indirgenmesinin sağlanmasını garanti altına almaktan sorumludur.

Hava Trafik Hizmetlerine yönelik emniyet hedeflerinin belirlenmesinde ESARR 4'te belirtilen sınıflandırma kullanılır.

Hava Trafik Hizmetleri için önceki yıllarda rapor edilmiş ve değerlendirmesi tamamlanmış ATM kaynaklı hava hadise verileri dikkate alınarak rakamsal değerler tespit edilir.

Hava Trafik Yönetimine doğrudan etkisi olan maksimum tolere edilebilir olasılığın tespit edilmesinde uçuş saati esas alınır.

Önceki yıllarda rapor edilmiş ve değerlendirilmiş ATM kaynaklı hava hadise verilerine göre hesaplanmış olan emniyet hedefleri, her yıl yaşanan ortalama trafik artışı da göz önünde bulundurularak, o yıla ilişkin yapılan hava hadiseleri değerlendirme sonuçlarıyla kıyaslanır.

Yapılan kıyaslama neticesinde emniyet hedeflerinde yaşanabilecek herhangi bir sapma durumunda emniyet seviyelerine tekrar ulaşılabilmesi amacıyla gerekli düzeltici/önleyici tedbirler alınır.

Belirlenen emniyet hedefleri, gerek trafik sayısındaki artış/azalış, gerekse alınan düzeltici/önleyici tedbirler ile buna benzer diğer faktörlere bağlı olarak güncellenir.

5.1.2.1 Hava Trafik Hizmetleri Emniyet Hedefleri

Emniyet Seviyesi	Emniyet Seviyesi 1	Emniyet Seviyesi 2	Emniyet Seviyesi 3	Emniyet Seviyesi 4	Emniyet Seviyesi 5
Operasyonlar Üzerindeki Etki	Kaza	Çok Ciddi Hadise	Ciddi Hadise	Önemli Hadise	ATM Emniyeti Üzerinde Etkisi Olmayan Hadise
Hava Trafik Yönetiminin Doğrudan katkısı olan maksimum tolere edilebilir olasılık	$1{,}55 \times 10^{-8}$ Uçuş/Saat	1.000.000 hava aracı hareketinde 0,5 ya da az olması	1.000.000 hava aracı hareketinde 1,5 ya da az olması	1.000.000 hava aracı hareketinde 1,85 ya da az olması	1.000.000 hava aracı hareketinde 2,45 ya da az olması

5.1.2.2 Havacılık Bilgi Yönetimi Hizmetleri Emniyet Hedefleri

Emniyet Performans Hedefi
Havacılık Bilgi Yayınlarının (AIP) %99,9 oranında zamanında yayınlanması
Havacılık Bilgi Yayınlarının (AIP) %99,9 oranında doğru ve eksiksiz yayınlanması
NOTAM/SNOWTAM'ların %99,9 oranında zamanında yayınlanması
NOTAM/SNOWTAM'ların %99,9 oranında doğru ve eksiksiz yayınlanması
FPL'lerin %99,9 oranında zamanında yayınlanması
FPL'lerin %99,9 oranında doğru ve eksiksiz yayınlanması
Permi kontrol işlemlerinin %99,9 oranında doğru yapılması
Permi verme işlemlerinin %99,9 oranında doğru yapılması
SHGM'den alınan uçuş durdurma/açma/terkin işlemlerinin %99,9 oranında zamanında ilgili birimlere dağıtımının yapılması
Arama ve Kurtarma (SAR) amaçlı bilgilerin ilgili ünitelere %99,9 oranında zamanında iletilmesi
Haberleşme (COM) routing işlemlerinin %99,9 oranında doğru yapılması

5.2 Değişiklik Yönetimi

Hava Seyrüsefer Hizmetleri sağlanırken meydana gelebilecek herhangi bir değişiklikten kaynaklanan emniyet risklerinin tanımlanması ve yönetilmesi gerekmekte olup emniyeti etkileyebilecek değişiklikler belirlenmelidir.

Değişiklikler aşağıdakiler başlıklar ile ilgili olabilir:

1. Teknik,
2. Teknolojik,
3. Fiziksel Yapı,

4. Operasyonel Prosedürler, Kurallar, Standartlar (İçsel veya Ara Yüzlerle İlgili Olabilir),
5. Kurumsal Yapı,
6. İnsan Kaynakları

Mevcut sistemlerde meydana gelebilecek değişikliklerin verilen hizmetin emniyet seviyesinde bir azalmaya neden olmayacak şekilde yönetilmesi önem arz etmektedir. Değişikliklerin emniyete olan etkisi, değişiklikler uygulamaya girmeden önce değerlendirilmelidir.

Değişikliklere ilişkin süreçlerin yönetimi risk analizleri göz önünde bulundurularak Kuruluşumuz bünyesinde ilgili tüm birimlerle gerçekleştirilen koordinasyon ile sağlanmaktadır.

Değişiklik yönetimine ait tüm detaylar "PRO.HSSD.EYS.007 Değişiklik Yönetimi Prosedürü"nde yer almaktadır.

5.3 Emniyet Yönetim Sisteminin Sürekli İyileştirilmesi

1. Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS kapsamında HTKM ve Havalimanları Hava Seyrüsefer Hizmet Birimlerinin hava seyrüsefer emniyetine ilişkin faaliyetlerine yönelik emniyet tetkikleri (audit) yerine getirilir.

   Emniyet tetkikleri, tetkik edilen birimlerden bağımsız olan kişiler tarafından EYS'nin etkinliğini değerlendirmek ve potansiyel iyileştirme alanlarını belirlemek üzere gerçekleştirilir. Emniyet tetkiklerinin amacı, emniyet riski kontrollerini öngören politikalar, süreçler, prosedürler ve düzenlemelere ilişkin uyumsuzlukları belirleyerek iyileştirme faaliyetlerini gerçekleştirmektir.

   Bu tetkiklerde emniyet riski kontrollerinin etkin bir şekilde uygulanması ve izlenmesi sağlanarak, uygunsuzluklar ve diğer sorunlara sebep olan etkenler araştırılır.

   Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sisteminin tümleşik bir parçası olarak HTKM Başmüdürlüğü ve Havalimanlarında Hava Seyrüsefer Emniyet Yönetim Şube Müdürlüğünce yapılacak planlama doğrultusunda emniyet tetkikleri yerine getirilir.

   Emniyet Yönetim Sistemi Tetkiklerine ilişkin tüm detaylar "EYS Tetkikleri Prosedüründe (PRO.HSSD.EYS.002)"nde yer almaktadır.

2. Hava Seyrüsefer Hizmetlerine yönelik olarak gerçekleştirilecek emniyet araştırmaları (survey);

   - Hava Seyrüsefer Hizmet Birimlerinin emniyete ilişkin genel durumunu ortaya koymak amacıyla yürütülen periyodik araştırmalar,
   - İstatistiksel çalışmalar, bir emniyet değerlendirmesi veya başka bir emniyet araştırmasından elde edilen verilere göre yapılması hedeflenen araştırmalar,
   - Çalışma ortamı içerisinde hedeflenen emniyet geliştirme faaliyetlerine tehdit oluşturacak durum ve hataları kaydedecek sürekli araştırmalar

   olarak ifade edilir.

Emniyet araştırmaları neticesinde ortaya konan uygunsuzluklara yönelik tavsiyeler, emniyet konularına ilişkin öneriler ve emniyet araştırmalarından (survey) elde edilen bilgiler ile ilgili bir rapor düzenlenir.

Emniyet araştırmaları sonucunda oluşturulan rapor resmi olarak ilgili Başkanlıklara iletilerek, düzeltici ve önleyici faaliyetlere yönelik geri bildirim mekanizmasının oluşturulması sağlanır.

Ayrıca EUROCONTROL ve CANSO iş birliğinde her yıl Genel Müdürlüğümüz Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemine ilişkin emniyet tetkikleri gerçekleştirilmekte ve tetkik neticesinde bir rapor hazırlanarak yayımlanmaktadır.

BÖLÜM 6. EMNİYET ARTIRIMI

6.1 Emniyet Yönetim Sistemi Eğitimi

Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Yönetim Sistemi uygulamaları dâhilinde emniyet başarı gerekliliklerinin karşılanması ve emniyet farkındalığının oluşturulması bakımından tüm personelin gerekli ve yeterli eğitimi alması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda EYS eğitim programları oluşturulmakta ve gözden geçirilerek gelen talepler ve ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenmektedir.

Hava Seyrüsefer Hizmetleri eğitim programları, Emniyet Politikası ve Adil Kültür Politikasını, emniyet amaç ve hedeflerini, çalışanların emniyete ilişkin görev, yetki ve sorumluluklarını, raporlama faaliyetlerini, tehlike tanımlama ve risk yönetimi prosedürlerini, emniyet verilerini, emniyet performans izleme ve ölçümünü kapsamaktadır.

Emniyet Yönetim Sistemi Eğitimlerinin tüm detayları "Emniyet Yönetim Sistemi Eğitim Prosedürü (PRO.HSSD.EYS.005)"nde yer almaktadır.

EYS konularında faaliyet gösterecek personelin Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS eğitimleri;

- Ulusal ve/veya uluslararası kuruluşlar ya da
- Bu kuruluşlardan emniyet yönetim sistemi eğitimi alarak yetkilendirilmiş ve eğiticilerin eğitimi sertifikasına sahip personel tarafından verilir.

Hava Seyrüsefer EYS eğitimi alarak yetkilendirilmiş ve Eğiticilerin Eğitimi Sertifikası sahibi, Eğitim Fakültesi mezunu ya da Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifikasına sahip personel, hizmet verdiği Hava Seyrüsefer Biriminde veya Genel Müdürlükçe görevlendirildiği takdirde diğer Hava Seyrüsefer Hizmet Birimlerinde görev yapan Hava Seyrüsefer Hizmetleri personeline EYS Eğitimi verme yetkisine sahiptir. EYS eğitimi SHGM onaylı Ünite Eğitim Planları içeriğinde belirtildiği şekilde düzenlenir.

Eğitim sonunda eğitime katılım sağlamış her personelin eğitim kayıtları Birim Sorumluları tarafından "Doküman Oluşturma, Güncelleme, Kayıt ve Kontrolü Prosedürü (PRO.HSSD.EYS.001)" ve "DHMİ Arşiv Hizmetleri Yönergesi" ne uygun olarak muhafaza altına alınır.

6.2 Emniyet Yönetim Sistemi İletişimi

EYS'nin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için üst yönetim ve çalışanlar arasında karşılıklı güvene dayanan etkili bir iletişim son derece önem arz etmektedir. Bu kapsamda Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS faaliyetlerinin yürütülmesinde çeşitli iletişim araçları belirlenmiş olup etkin olarak kullanılmaktadır.

Bu araçlar, başta DHMİ Hava Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Web sitesi/Hava Seyrüsefer Hizmetleri EYS Portalı olmak üzere, EYS El Kitabı, EYS Prosedürleri, emniyet bültenleri, eğitim materyalleri, iç/dış kaynaklı referans dokümanlar, Hava Seyrüsefer Hizmetleri Emniyet Politikası, Hava Seyrüsefer Hizmetleri Adil Kültür Politikası, toplantı, seminer, çalıştay ve EYS'ye yönelik her türlü kurum içi yazışmalar olarak sıralanabilir.

REFERANSLAR

- **ICAO Annex 19** Safety Management (Emniyet Yönetimi)
- **ICAO Doc 9859** Safety Management Manual (Emniyet Yönetim El Kitabı)
- **ICAO Annex 14** Aerodromes (Havaalanları)
- **EUROCONTROL Generic Safety Management Manual** (EUROCONTROL Genel Emniyet Yönetim El Kitabı)
- **SHY-SMS** Sivil Havacılıkta Emniyet Yönetim Sistemi Yönetmeliği
- **SHY-ATCO** Hava Trafik Kontrolörü Lisans ve Derecelendirme Yönetmeliği
- **SHY 65-02** Hava Trafik Hizmetleri ile Bağlantılı Emniyet Olaylarının Rapor Edilmesi ve Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik
- **SHT 65-03** Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcıları Tarafından Emniyet Yönetim Sistemlerinin Kullanılmasına İlişkin Talimat
- **SHT 65-04** Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcıları Tarafından Risk Değerlendirme ve Azaltma Yöntemlerinin Kullanılmasına Dair Talimat
- **SHY 65-07** Havacılık Bilgi Yönetimi Lisans ve Derecelendirme Yönetmeliği
- **ESARR3** Use of Safety Management Systems by ATM Service Providers (ATM Hizmet Sağlayıcıları tarafından Emniyet Yönetim Sisteminin Kullanımı)
- **ESARR4** Risk Assessment and Mitigation in ATM (ATM Risk Değerlendirme ve Azaltımı)
- **CANSO SMS** Implementation Guide (CANSO EYS Uygulama Rehberi)
- **SHT-OLAY** Sivil Havacılık Emniyet Olaylarının Raporlanmasına Dair Talimat
- **Hava Trafik Kontrol Hizmetinde Acil veya Beklenmedik Durumlar Rehberi**
- **AIM Hizmetleri Olağanüstü-Acil Durum Talimatı (HSSD.EN.TLM.031)**
- **DHMİ Kalite Yönetim Sistemi Organizasyon El Kitabı**
- **ATM Sesli ve Görüntülü Kayıt Ortamları Yönergesi**
- **Türkiye AIP'si**
- **DHMİ Arşiv Hizmetleri Yönergesi**
- **SHT-ATCO/EĞİTİM**
- **SHT-EĞİTİM/AIM**
- **Hava Trafik ve Havacılık Bilgi Yönetimi Ünite Eğitim Planları**